

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาดตามแนวคิด
Child-to-Child Approach ที่ส่งผลต่อความรู้และความตระหนัก
ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
THE EFFECT OF THE CLUB LEARNING ACTIVITIES ARRANGEMENT TO PREVENT
THE EPIDEMICS BASED ON THE CHILD-TO-CHILD APPROACH WHICH
INFLUENCES KNOWLEDGE AND AWARENESS ON PREPAREDNESS FOR AN
EPIDEMIC OF LOWER SECONDARY STUDENTS*

พิชญารณ์ เกิดผล, จักรกฤษณ์ จันทะคุณ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Pitchayaporn Koedphon, Jakkrit Jantakoon

Naresuan University, Thailand

E-mail: ppk_koedphon@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 1) นักเรียนรุ่นพี่ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน และ 2) นักเรียนรุ่นน้อง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 22 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดสุพรรณพนมทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ กิจกรรมชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach แบบทดสอบวัดความรู้ และแบบสอบถามวัดความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนรุ่นน้องมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนรุ่นพี่มีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

*ได้รับบทความ: 12 มิถุนายน 2564; แก้ไขบทความ: 1 มีนาคม 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

ตอนต้น อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนักเรียนรุ่นน้องมีความตระหนักรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชน; โรคระบาด; Child-to-Child Approach; ความตระหนักรู้; การเตรียมความพร้อมรับมือ

Abstract

The purpose of this study were 1) to compare pre- and post-activity knowledge regarding preparation for an epidemic obtained from the arrangement in club learning activities to prevent epidemics based on the child-to-child approach of lower secondary students; 2) to study post-activity awareness on preparation for an epidemic obtained from arrangement in club learning activities to prevent epidemics based on the child-to-child approach in middle school students. The sample groups were divided into 1) 20 older students from the ninth grade, and 2) 22 younger students from the seventh grade during the second semester in the academic year 2020 at Wat Suphan Phanom Thong School, Wang Thong District, Phitsanulok Province. All samples selected were by the simple random sampling method, and research tools employed included club activities for prevention of epidemics based on the child-to-child approach, knowledge tests concerning preparation for an epidemic and questionnaires concerning awareness on preparation for an epidemic. The statistics for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The results can be summarised as follows:

1. The post-activity knowledge of the older and younger students on the preparation for an epidemic obtained from the arrangement in club learning activities for prevention of epidemics based on the child-to-child approach in middle school students was at a higher level in comparison to pre-activity knowledge, that is, at a statistically significant level of .05.
2. The overall post-activity awareness of older students on preparation for an epidemic obtained from the arrangement in club learning activities for prevention of epidemics based on the child-to-child approach in middle school students was at the highest level. Additionally, younger students on preparation for an epidemic obtained from

the arrangement in club learning activities for prevention of epidemics based on the child-to-child approach in middle school students was at a high level.

Keywords: Club learning activities, Epidemics, Child-to-Child Approach, Awareness, Preparedness

บทนำ

ปี พ.ศ. 2563 ถือเป็นปีสำคัญแห่งหน้าประวัติศาสตร์โลก เนื่องจาก 216 ประเทศต่างประสบกับความรุนแรงของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ถือเป็นศูนย์กลางการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) แห่งแรกของโลก เนื่องจากเริ่มพบผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รายแรกของโลกที่เมืองอู่ฮั่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ลุกกลายอย่างรวดเร็วทำให้ผู้ติดเชื้อทั้งในประเทศจีนและในต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก การระบาดใหญ่ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ได้เห็นว่าโลกมีความเชื่อมโยงกัน หากประเทศหนึ่งมีอัตราการติดเชื้อที่สูงมากก็มีความเป็นไปได้ที่จะแพร่ไปสู่ประเทศอื่นด้วย ต่อมากระทรวงสาธารณสุขประเทศไทย แถลงยืนยัน เมื่อวันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2563 ว่า พบผู้ป่วยติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในไทยเป็นรายแรก โดยเป็นนักท่องเที่ยวจีน ที่เดินทางมาจากเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน (BBC NEWS, 2563) สถานการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องทุกมิติ ทุกประเทศทั่วโลก ทั้งมิติสังคม การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและจิตใจอย่างมีนัยยะสำคัญ (พรรณวดี ชัยกิจและคณะ, 2564: 18)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) บานปลายและแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วอันเนื่องจากแต่ละประเทศยังไม่ได้วางมาตรการคัดกรอง มาตรการป้องกัน และขาดประสบการณ์การรับมือ กับโรคอุบัติใหม่ จึงส่งผลกระทบด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงด้านการศึกษาทุกระดับทั่วโลก ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งทั่วโลกต้องปิดการเรียนการสอน ซึ่ง เทียน ทองแก้ว (2563) อ้างถึงข้อมูลของ UNESCO ไว้ว่ามีจำนวนนักเรียน 1.38 พันล้านคน ได้รับผลกระทบจากการปิดสถานศึกษา ซึ่งเป็นผลกระทบต่อเนื่องอย่างกว้างขวาง และเกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษามีให้หยุดชะงัก เพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน นั่นก็คือคุณภาพของประชากรในอนาคต ต่อมาองค์การอนามัยโลก (WHO) ออกประกาศเมื่อเวลา 04.00 น. ตามวันที่ 31 มกราคม ตามเวลาประเทศไทย ยกระดับให้ไวรัสโคโรนาเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขระดับโลก และเป็นโรคอุบัติใหม่ที่มีการแพร่ระบาดไปทั่วโลก (Pandemic) (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2563) ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ครั้งนี้ เป็นเรื่องใหม่ที่ประชาชนและเยาวชนยังขาด

ความรู้ความเข้าใจ การป้องกันและการรับมือกับโรคระบาด ดังนั้น การศึกษาและการให้ความรู้ จึงเป็นตัวกลางสำคัญที่จะช่วยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดนี้ได้ ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีแนวทางการรับมือกับโรคระบาดมากขึ้น แต่การที่ให้ผู้สอนเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้แต่เพียงผู้เดียว จึงไม่เพียงพอ และอาจทำให้เยาวชนขาดความสนใจ เนื่องจากไม่ได้มีส่วนร่วมในการสร้างองค์ความรู้ และไม่สามารถสนองตอบความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล (ทิตนา แคมมณี, 2544) ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ควรเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student - Centered) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัว หรือ การลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง (ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์และยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์, 2554 หน้า104) ผ่านการให้ผู้เรียนได้สื่อสารระหว่างกันเองด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย เกิดความเข้าใจกันทำให้ง่ายต่อการถ่ายโอนความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดหนึ่งในต่างประเทศที่ใช้ในการส่งเสริมด้านสุขภาพสำหรับเด็กเล็ก เด็กในวัยเดียวกัน รวมถึงครอบครัวและชุมชน นั่นคือแนวคิดพี่สอนน้อง (Child-to-Child Approach)

แนวคิดพี่สอนน้อง (Child-to-Child Approach) เป็นแนวคิดที่ส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาชุมชนที่นำโดยเด็ก ซึ่งเชื่อว่า การศึกษาจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากนำมาเชื่อมโยงกับสิ่งที่มีผลต่อเด็ก ครอบครัว และชุมชน การศึกษาภายในและภายนอกโรงเรียนควรเชื่อมโยงกันให้มากที่สุด เพื่อให้การเรียนรู้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและเด็กมีความตั้งใจ ทักษะ และแรงจูงใจที่จะช่วยให้ความรู้แก่กันและกัน และได้รับเข้าใจซึ่งกันและกัน (Hawes, 1988, p.3) ซึ่งที่ผ่านมา Wisner (2006) ได้เสนอแนวคิดพี่สอนน้องว่า เหมาะสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ เพราะจะช่วยลดช่องว่างระหว่างวัย นักเรียนสามารถสื่อสารกันด้วย ภาษาที่เข้าใจง่ายเป็นกันเอง นักเรียนรุ่นพี่และรุ่นน้องอยู่ในโรงเรียนจะมีเวลาเล่นด้วยกัน ใกล้ชิดกัน ทำให้ง่ายต่อการถ่ายโอนความรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Freeman and Bunting (2003) ได้ศึกษาการส่งเสริมการรับประทานอาหารว่างที่ดีต่อสุขภาพ ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายสู่การประเมินประสิทธิผล ตามแนวคิด Child-to-Child Approach 6 ขั้นตอน เพื่อส่งเสริมการรับประทานอาหารว่างที่ดีต่อสุขภาพในนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยเด็กที่มีอายุมากกว่าได้รับโปรแกรม “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขนม” และกลายเป็น “ครู” ในการแทรกแซงตามแนวคิด Child-to-Child Approach เด็กทุกคนมีพื้นฐานและการประเมินขั้นสุดท้ายจากความรู้ด้านสุขภาพฟัน (เด็กโตเท่านั้น), ความรู้การรับประทานอาหารว่างและพฤติกรรมโดยใช้แบบสอบถามและกระเป๋ายยะ เด็กที่มีอายุมากกว่ามีคะแนนความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเด็กกลุ่มควบคุม. เด็กที่โตกว่ามีคะแนนการรับประทานอาหารขนมขบเคี้ยวลดลงมากเมื่อเทียบกับเด็กกลุ่มควบคุม เด็กที่อายุน้อยกว่าที่เข้าเรียนในโรงเรียน SES ที่สูงขึ้นมีคะแนนการรับประทานอาหารขนมขบเคี้ยวลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น จึงทำให้เห็นว่าแนวคิด Child-to-Child เป็นช่องทางในการ

ถ่ายทอดความรู้ที่ได้ก็ๆ จะพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพฟันและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรกินอาหารขบเคี้ยวในช่วงเวลาว่างที่โรงเรียน ซึ่งในประเทศไทยงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ, (2560) ได้มีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเตรียมความพร้อมรับมือน้ำท่วมตามแนวคิดที่สอนน้องสำหรับนักเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเตรียมความพร้อมรับมือ น้ำท่วมตามแนวคิดที่สอนน้อง สำหรับนักเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางระกำวิทยศึกษ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2557 จำนวน 28 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง คือ มีสติ มีทักษะในการแก้ปัญหา มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบมากขึ้น เกิดความผูกพันระหว่างกัน รุ่นพี่เห็นคุณค่าในตนเองที่ได้ช่วยเหลือรุ่นน้อง ซึ่งการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดที่สอนน้องช่วยให้เกิดความรัก ความผูกพันระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีภายในโรงเรียน รุ่นพี่มีความรู้ทักษะเพิ่มขึ้น และเห็นคุณค่าในตนเองที่สามารถช่วยรุ่นน้องฝึกทักษะในการเตรียมความพร้อมรับมือน้ำท่วม

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวคิด child-to-child Approach นี้ แสดงให้เห็นถึงแนวทางในการให้ความรู้ด้านสุขภาพในวงกว้างที่มีประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมโดยตรงของเด็กในการศึกษาความรู้ด้านสุขภาพ รวมถึงให้เด็กได้แสดงศักยภาพในการส่งเสริมสุขภาพที่ดีขึ้น แต่แนวคิดดังกล่าวยังไม่ถูกนำมาใช้เกี่ยวกับเรื่องโรคระบาด ผู้วิจัยจึงสนใจจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ที่ส่งผลต่อความรู้และความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดและมีศักยภาพในการรับมือการเกิดโรคระบาดครั้งต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pretest-Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มเครือข่ายอำเภอวังทอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2

กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 1) นักเรียนรุ่นพี่ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน และ 2) นักเรียนรุ่นน้อง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 22 คนที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดสุพรรณพนมทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีทั้งหมด 6 กิจกรรม แต่ละกิจกรรมมีขั้นตอน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach

กิจกรรม	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวคิด Child-to-Child Approach
กิจกรรมที่ 1 รู้ทันโรคระบาด	ขั้นที่ 1 การระบุปัญหาสุขภาพในพื้นที่และทำความเข้าใจปัญหา - ระบุปัญหาสุขภาพ ครูให้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโรคระบาดในปัจจุบันกับนักเรียนรุ่นพี่ (older children) แล้วนักเรียนรุ่นพี่เสนอปัญหาโรคระบาดในชุมชนของตนเอง - ทำความเข้าใจกับปัญหา นักเรียนรุ่นพี่ระดมสมองหาสาเหตุการเกิดปัญหาโรคระบาดในชุมชนของตนเอง โดยใช้แผนผังก้างปลา และเสนอแนวทางการแก้ปัญหาโรคระบาดที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง โดยมีนักเรียนรุ่นน้องเป็นกลุ่มเป้าหมาย
กิจกรรมที่ 2 สืบเสาะ เจาะลึกโรคระบาดใน ชุมชน	ขั้นที่ 2 การค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ - ครูเชิญวิทยากรหรือผู้ชำนาญด้านการเฝ้าระวัง ป้องกัน และการควบคุมโรคระบาดเข้ามามีส่วนร่วมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับโรคระบาดแก่นักเรียนรุ่นพี่ - นักเรียนรุ่นพี่ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาดในชุมชนเพิ่มเติมแล้วนำข้อมูลไปเขียนเพิ่มลงในแนวทางการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชนที่เสนอไว้ในขั้นตอนที่ 1 - ครูประเมินองค์ความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดของนักเรียนรุ่นพี่ โดยกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 75 ขึ้นไป ถือว่าผ่านเกณฑ์

กิจกรรมที่ 3 วางแผนรับมือโรคระบาดในชุมชน	ขั้นที่ 3 การอภิปรายและวางแผนแก้ปัญหา นักเรียนรุ่นพี่ระดมสมองออกแบบกิจกรรม/โครงการที่ใช้แก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชน โดยมีนักเรียนรุ่นน้องเป็นกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายและประเมินความเป็นไปได้ของกิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชนของนักเรียนรุ่นพี่แต่ละกลุ่มพร้อมให้ข้อเสนอแนะ (ขั้นตอนนี้ครูจะมีบทบาทอย่างมากในกระตุ้นการวางแผนออกแบบกิจกรรม/โครงการ รวมถึงการตรวจสอบกิจกรรมและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การออกแบบและวางแผนการดำเนินกิจกรรม/โครงการหลากหลาย น่าสนใจ มีลำดับขั้นตอนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง)
กิจกรรมที่ 4 พี่สอนน้องเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด	ขั้นที่ 4 การลงมือแก้ปัญหา 1. นักเรียนรุ่นพี่ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่นักเรียนรุ่นน้องผ่านกิจกรรม/โครงการที่ออกแบบไว้ ในขั้นตอนที่ 3 ซึ่งทำให้นักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนรุ่นน้องมีการสื่อสารกันเอง ได้ทำกิจกรรมร่วมกันและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง 2. ครูติดตาม ตรวจสอบ ชี้แนะช่วยเหลือในระหว่างที่นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชน
กิจกรรมที่ 5 ประเมินผลกิจกรรมพี่สอนน้องเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด	ขั้นที่ 5 การประเมินผล 1. นักเรียนรุ่นพี่แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปผลกิจกรรม/โครงการการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชน จากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้ในขั้นที่ 4 ลงในแบบประเมินที่ได้ออกแบบไว้ พร้อมนำเสนอ 2. ครูให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขในกิจกรรม/โครงการ จากนั้นให้นักเรียนรุ่นพี่เขียนสะท้อนปัญหาหลังจากทำกิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชน
กิจกรรมที่ 6 นำพาหาแนวทางเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดเพื่อความยั่งยืน	ขั้นที่ 6 การอภิปรายเพื่อเตรียมรับมือการเกิดปัญหาสุขภาพครั้งต่อไปและพัฒนาสู่ความยั่งยืน 1. นักเรียนรุ่นพี่แต่ละกลุ่มนำปัญหาที่พบเจอในระหว่างทำกิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชนที่เขียนสะท้อนไว้ในขั้นที่ 5 มาวิเคราะห์และอภิปรายข้อบกพร่องของกิจกรรม/โครงการ 2. นักเรียนรุ่นพี่เขียนเสนอแนวทางการพัฒนากิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชนสู่ความยั่งยืนเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือการเกิดโรคระบาดครั้งต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2.3 แบบสอบถามวัดความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด เป็นแบบสอบถามวัดความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach จำนวน 20 ข้อ กับนักเรียนรุ่นพี่ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน และนักเรียนรุ่นน้อง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 22 คนที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดสุพรรณพนมทอง อำเภовังทอง จังหวัดพิษณุโลก

3.2 ทดลองใช้กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ที่ส่งผลต่อความรู้และความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่สร้างขึ้น จำนวน 6 แผน ในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งหมด 20 ชั่วโมง

3.3 ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

3.4 ประเมินแบบสอบถามวัดความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด โดยใช้กิจกรรมชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach จำนวน 20 ข้อ กับนักเรียนรุ่นพี่ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 คน และนักเรียนรุ่นน้อง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 22 คนที่กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดสุพรรณพนมทอง อำเภовังทอง จังหวัดพิษณุโลก

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent)

4.2 วิเคราะห์ความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง นำมาหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. นักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนรุ่นน้องมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ของนักเรียนรุ่นพี่

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	20	20	7.15	1.27	19.60*	0.000
หลังเรียน	20	20	15.90	1.41		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด ระหว่างก่อน และหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ของนักเรียนรุ่นน้อง

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	22	22	6.59	1.10	22.84*	0.000
หลังเรียน	22	22	14.77	1.11		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนรุ่นพี่ที่มีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนรุ่นน้องมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ของนักเรียนรุ่นพี่ (n=20)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความตระหนัก
1. ระยะก่อนเกิดโรคระบาด	4.25	0.42	มาก
2. ระยะระหว่างเกิดโรคระบาด	4.67	0.42	มากที่สุด
3. ระยะหลังเกิดโรคระบาด	4.60	0.33	มากที่สุด
สรุปผลรวม	4.50	0.39	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วย
กิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach
นักเรียนรุ่นน้อง (n=22)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความตระหนัก
1. ระยะก่อนเกิดโรคระบาด	3.99	0.23	มาก
2. ระยะระหว่างเกิดโรคระบาด	4.50	0.16	มากที่สุด
3. ระยะหลังเกิดโรคระบาด	4.35	0.45	มาก
สรุปผลรวม	4.28	0.28	มาก

อภิปรายผล

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าทั้งนักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนรุ่นน้องมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Freeman and Bunting (2003) และ Bosire Monari Mwebi (2005) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1) การระบุปัญหาสุขภาพในพื้นที่และทำความเข้าใจปัญหา (Identifying a local health issue and understanding it well) เป็นขั้นที่เด็กและ/หรือครู ระบุความสำคัญของปัญหาสุขภาพ ซึ่งปัญหาที่เลือกอาจเกี่ยวข้องกับจุดประสงค์หรือหลักสูตรที่กำหนดไว้ เมื่อพบปัญหา เด็กดำเนินการออกแบบกิจกรรมต่างๆ เพื่อเพิ่มความเข้าใจมากขึ้น 2) การค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ (Finding out more about the health issue) เป็นขั้นตอนที่เด็กทำกิจกรรมการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งบางส่วนของกิจกรรมเหล่านี้อาจเกิดขึ้นภายนอกโรงเรียน ในขณะที่กิจกรรมอื่นๆ อาจเกิดขึ้นในชุมชนหรือที่บ้าน ตามหลักการแล้วกิจกรรมนี้จะช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีการรวบรวมและจัดทำเอกสารข้อมูล และพัฒนาทักษะการสื่อสารที่สำคัญ 3) การอภิปรายและวางแผนแก้ปัญหา (Discussing what's been found out and planning action) เป็นขั้นที่เด็กๆ จัดระเบียบสิ่งที่ค้นพบและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวางแผน การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสุขภาพที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งครูสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและช่วยให้เด็กแยกแยะระหว่างข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ถูกต้องที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล 4) การลงมือแก้ปัญหา (Taking action) เป็นขั้นที่เด็กๆ ดำเนินการทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ในแต่ละขั้นตอน สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นในสถานที่โรงเรียน ชุมชนหรือบ้าน ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหาสุขภาพที่เลือก 5) การประเมินผล (Evaluation and discussing results) เป็นขั้นที่เด็กและครู ประเมินประสิทธิภาพหรืออย่างอื่นของกิจกรรม หากพบปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องมีการพูดคุย

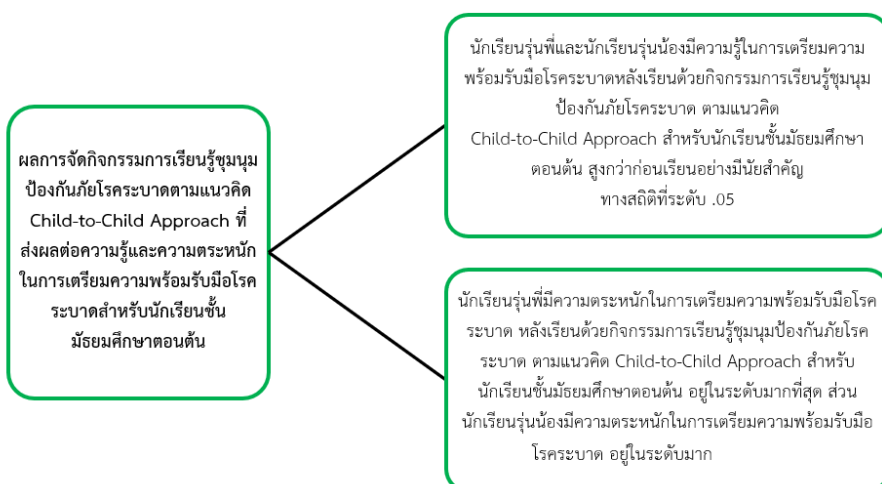
กัน และ 6) การอภิปรายเพื่อเตรียมรับมือการเกิดปัญหาสุขภาพครั้งต่อไปและพัฒนาสู่ความยั่งยืน (Discussing how we can be more effective next time and sustain action, to repeat or continue their action) ซึ่งในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นที่ 2 ผู้วิจัยให้นักเรียนรุ่นพี่ศึกษาค้นคว้า ข้อมูลเกี่ยวกับโรคระบาดในชุมชนจนเกิดเป็นองค์ความรู้ของตนเองเพื่อนำไปสู่การวางแผนออกแบบกิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชนในขั้นที่ 3 ซึ่งในขั้นนี้เป็นขั้นที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งที่จะส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนรุ่นพี่จากการร่วมกันระดมสมองนำองค์ความรู้ของตนเองมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ กิจกรรม/โครงการให้เหมาะสมกับปัญหาโรคระบาดในชุมชน โดยขั้นตอนนี้ครูจะมีบทบาทอย่างมากในกระตุ้น การวางแผนออกแบบกิจกรรม/โครงการ รวมถึงการตรวจสอบกิจกรรม และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การ ออกแบบและวางแผนการดำเนินกิจกรรม/โครงการหลากหลาย น่าสนใจ มีลำดับขั้นตอนและสามารถนำไป ปฏิบัติได้จริงในขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ ซึ่งในขั้นนี้นักเรียนรุ่นพี่จะถ่ายทอดองค์ความรู้สู่นักเรียนรุ่นน้องผ่าน กิจกรรม/โครงการที่ออกแบบไว้ ในขั้นตอนที่ 4 นี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากที่ช่วยให้นักเรียนรุ่นพี่และ นักเรียนรุ่นน้องมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด เนื่องจากนักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนรุ่นน้อง ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน มีการสื่อสารกันเองระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง และลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง สอดคล้อง กับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2561) กล่าวว่า หากนักเรียนมีโอกาสได้สร้างความคิดและนำความคิดของตนเองไป สร้างสรรค์ชิ้นงาน จะทำให้เห็นความคิดนั้นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเมื่อนักเรียนสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นมาใน โลกจึงเป็นการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง ความรู้ที่ผู้เรียนสร้างขึ้นในตนเองนั้นจะมีความหมายต่อผู้เรียน จะอยู่ คงทน ผู้เรียนจะไม่ลืมง่าย และจะสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจความคิดของตนได้ดี นอกจากนั้นความรู้ที่ สร้างขึ้นเองนี้ยังจะเป็นฐานให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ต่อไปอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และเนื่องจาก กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด Child-to-Child Approach มีบรรยากาศของการเรียนรู้ที่เป็น กันเอง เพราะวัยใกล้เคียงกัน สามารถสื่อสารกันได้อย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง ไม่กดดัน เพราะภาษาที่ใช้ใน การสื่อสารกันเข้าใจกันได้ดีและเหมาะสม สอดคล้องกับ Wisner (2006) ที่ให้แนวคิดว่าการจัดกิจกรรมเตรียม ความพร้อมรับมือภัยพิบัติ โดยใช้แนวคิดพี่สอนน้องจะช่วยลดช่องว่างระหว่างวัย นักเรียนสามารถสื่อสารกัน ด้วยภาษาที่เข้าใจง่ายเป็นกันเอง ทำให้การถ่ายทอดความรู้ได้ดี นอกจากนี้นี้ยังสอดคล้องกับ Freeman and Bunting (2003) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการรับประทานอาหารว่างที่ดีต่อสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดย ให้เด็กที่มีอายุมากกว่าได้รับโปรแกรม "ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับขนม" และกลายเป็น "ครู" ในการแทรกแซงตาม แนวคิด Child-to-Child Approach ซึ่งเครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามวัดความรู้การรับประทานอาหารว่าง และกระเปาะขยะประเมินพฤติกรรม เด็กที่มีอายุมากกว่ามีคะแนนความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับเด็กกลุ่ม ควบคุมและเด็กที่มีอายุมากกว่ามีคะแนนการรับประทานอาหารขนมขบเคี้ยวลดลงมากเมื่อเทียบกับเด็กกลุ่ม สรุปล ได้ว่าแนวคิด Child-to-Child เป็นช่องทางที่เด็กๆ จะพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพฟันและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การกินอาหารขบเคี้ยวในช่วงพักเบรกที่โรงเรียน นอกจากนี้ Bosire Monari Mwebi (2005) ได้ศึกษาการ

สืบค้นเชิงเรื่องเล่าเรื่องที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของครูจำนวนหนึ่งรายและนักเรียนจำนวนแปดราย ที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับเอชไอวี/เอดส์ผ่านแนวคิด Child-to-Child Approach ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศเคนยา ผลการวิจัยพบว่า 1) การสอนหลักสูตรเอชไอวี/เอดส์สามารถสำเร็จได้ด้วยการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และเด็กมีส่วนร่วมในการพูดคุยเกี่ยวกับโรคติดต่อเอชไอวี/เอดส์ ไม่ว่าจะเป็นในห้องเรียน นอกห้องเรียน หรือภายนอกโรงเรียน และนักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมผ่านแนวคิด Child-to-Child Approach นั้นสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านการบรรยายเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศทั้งในโรงเรียน และในชุมชนได้ และยังสอดคล้องกับงานของจักรกฤษณ์ จันทะคุณ (2560) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเตรียมความพร้อมรับมือน้ำท่วมตามแนวคิดที่สอนน้องสำหรับนักเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัย พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลง คือ มีสติ มีทักษะในการแก้ปัญหา มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบมากขึ้น เกิดความผูกพันระหว่างกัน รุ่นพี่เห็นคุณค่าในตนเองที่ได้ช่วยเหลือรุ่นน้อง ซึ่งการฝึกอบรมโดยใช้แนวคิดที่สอนน้องช่วยทำให้เกิดความรัก ความผูกพันระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง ช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีภายในโรงเรียน รุ่นพี่มีความรู้เพิ่มขึ้น และเห็นคุณค่าในตนเองที่สามารถช่วยรุ่นน้องฝึกทักษะในการเตรียมความพร้อมรับมือน้ำท่วม

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าทั้งรุ่นพี่มีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนรุ่นน้องมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach โดยประยุกต์ใช้แนวคิดของ Freeman and Bunting (2003) และ Mwebi (2005) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน โดยในขั้นที่ 1 การระบุปัญหาสุขภาพในพื้นที่และทำความเข้าใจปัญหา ผู้วิจัยได้ใช้สถานการณ์การเกิดโรคระบาดในปัจจุบันกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนรุ่นพี่เกิดความตระหนักถึงปัญหาโรคระบาดในชุมชน จนนำไปสู่การอภิปรายสืบค้นข้อมูลเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาโรคระบาดในชุมชนในขั้นตอนที่ 2 และเมื่อนักเรียนเกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดจนทำให้การเกิดความตระหนักในการวางแผนแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชนผ่านกิจกรรม/โครงการที่มีนักเรียนรุ่นน้องเป็นกลุ่มเป้าหมาย ในขั้นตอนที่ 3 จากนั้นในขั้นตอนที่ 4 มีนักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนรุ่นน้องร่วมกันลงมือปฏิบัติกิจกรรมผ่านการลงมือปฏิบัติจริงตามขั้นตอนการออกแบบและวางแผนในขั้นตอนที่ 3 จนนำไปสู่เขียนสะท้อนปัญหาและความรู้สึกหลังจากทำกิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชน เพื่อทำให้นักเรียนเกิดการคิดใคร่ครวญถึงความรู้ความเข้าใจผลกระทบของโรคระบาดจนนำไปสู่อารมณ์ความรู้สึกในการทำกิจกรรม/โครงการแก้ปัญหาโรคระบาดในชุมชนจนเกิดเป็นพฤติกรรมมีส่วนร่วมลงมือแก้ปัญหาโรคระบาดร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Breckler (1986 อ้างถึงใน ดวงฤดี กิตติจารุตุลย์, 2557) ที่กล่าวว่า ความ

ตระหนักเกิดจากทัศนคติที่มีต่อสิ่งเร้าอันได้แก่ บุคคล สถานการณ์ กลุ่มสังคม และสิ่งต่างๆ ที่โน้มเอียง หรือที่จะตอบสนองในทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรกฤษณ์ จันทะคุณ (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า 1) นักเรียนมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือ ภัยพิบัติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีจิตสำนึกในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติอยู่ในระดับจัดระบบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.87 ทั้งนี้ นักเรียนทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงจิตสำนึกจากระดับต่ำไปสูง 4) นักเรียนมีจิตสำนึกใน การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ได้แก่ 1) นักเรียนมีความตระหนักรู้ในตนเอง มีมุมมองเกี่ยวกับสาเหตุและการลดภัยพิบัติที่ชัดเจนขึ้น เข้าใจถึงสาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา น้ำท่วมของชุมชนบางระกำที่ยั่งยืน 2) นักเรียนมีจิตสำนึกร่วมต่อการจัดการภัยพิบัติในโรงเรียนและชุมชน เห็นคุณค่าในภูมิปัญญาท้องถิ่น มีสติ มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีภาวะผู้นำ กล้าเผชิญกับ ความเสี่ยง และรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ช่วยส่งเสริมให้เกิดความรัก ความผูกพันระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง เกิดความสามัคคีภายในโรงเรียน นักเรียนรุ่นพี่มีความรู้ ความตระหนักเพิ่มขึ้นและเห็นคุณค่าในตนเองที่สามารถช่วยให้นักเรียนรุ่นน้องมีความรู้และความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด และทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนรุ่นพี่ รุ่นน้องในโรงเรียน ก่อให้เกิดความรักและความสามัคคี นักเรียนรุ่นพี่ได้ฝึกพัฒนาตัวเองในเรื่องความรับผิดชอบและได้รับรู้ถึงคุณค่าในการช่วยเหลือผู้อื่นอีกด้วย

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาดตามแนวคิด Child-to-Child Approach ที่ส่งผลต่อความรู้และความตระหนัก ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้นักเรียนรุ่นพี่และนักเรียนรุ่นน้องมีความรู้ในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดหลังเรียนสูงขึ้น และนักเรียนรุ่นพี่และรุ่นน้องมีความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หลังเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ครูผู้สอนในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ส่งเสริมให้นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาดในโรงเรียนหรือชุมชนของตนเอง

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ชุมชนป้องกันภัยโรคระบาด ตามแนวคิด Child-to-Child Approach ในช่วงแรกก่อนนักเรียนปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนหลายคนยังไม่เข้าใจมากนัก ครูควรอธิบายและชี้แจงลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนเข้าใจก่อนดำเนินกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

2.1 ควรนำประเด็นการป้องกันและเตรียมความพร้อมรับมือโรคระบาด หรือปัญหาสุขภาพในด้านอื่นๆ พัฒนาเป็นหลักสูตรหรือโปรแกรมสำหรับนักเรียน หรือกลุ่มเป้าหมายต่างๆ

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนาเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือโรคระบาด และเผยแพร่ในรูปแบบสื่อออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

บทความฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์โดยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผศ.ดร.จักรกฤษณ์ จันทะคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จักรกฤษณ์ จันทะคุณ. (2558). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสำนึกในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- _____. (2560). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเตรียมความพร้อมรับมือน้ำท่วมตามแนวคิดพี่สอนน้องสำหรับนักเรียนในพื้นที่เสี่ยงภัย. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ มหาวิทยาลัยพะเยา, 7(12), 47-62.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.

ดวงฤดี กิตติจารุคุลย์. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและความตระหนักด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงกรณีศึกษา: บริษัทนำเข้าส่งออกแห่งหนึ่ง. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเนชั่น.

ทศนา แคมมณี. (2544). ศาสตร์การสอนเพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

เทียน ทองแก้ว. (2563). การออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่: ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19. วารสารครูสภาวิทยากร, 1(2), 1-10.

บี บี นิวส์ (BBC NEWS). (2563). โควิด: มารู้อีกไวรัสที่ทำให้เกิดโรคปอดอักเสบระบาดในจีน. สืบค้น 15 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-51089461>

_____. (2563). โควิด-19 ลำดับเหตุการณ์ แผนที่ อินโฟกราฟิก ยอดติดเชื้อ-เสียชีวิตในไทยและทั่วโลก. สืบค้น 15 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-52090088>

พรณวดี ชัยกิจ, และสุนนทิพย์ จิตสว่าง. (2564). การแพร่กระจายของข่าวปลอมเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโควิด-19 และมาตรการป้องกันของไทย. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(40), 15-32.

ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์ และยุพาวรรณ ศรีสวัสดิ์. (2554). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: วิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 3(1), 104-111.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2563). แนวหลัก 4 ต. ลูภัยโควิด-19. สืบค้น 27 ธันวาคม 2563, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/51463->

Bosire Monari Mwebi. (2005). *Narrative Inquiry into the Experiences of A Teacher and Eight Students Learning About HIV/AIDS through a Child-to-Child Curriculum Approach* (Doctoral dissertation). Edmonton: University of Alberta.

Freeman, R., & Bunting, G. (2003). A child-to-child approach to promoting healthier snacking in primary school. *Health Education*, 17(103), 17-27.

Hawes, H. (1988). *CHILD-TO-CHILD ANOTHER PATH TO LEARNING*. Setzkasten Electronic Volker Stübing: Hamburg.

Wisner, B. (2006). *Let our children teach Us! a review of the role of education and knowledge in disaster risk reduction*. N.P.: n.p.